

Sygn. akt II AKz 194/12

Prokuratura Rejonowa W. P. w W.

Sygn. akt (...)

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2012 roku

Sąd Apelacyjny w Warszawie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA - Jerzy Leder

Sędziowie: SA - Marek Motuk (spr.)

SA - Anna Zdziarska

Protokolant - sekr. sąd. Katarzyna Gajewska

przy udziale Prokuratora Leszka Woźniaka

po rozpoznaniu w sprawie przeciwko A. P. podejrzanemu o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k.

zażalenia wniesionego przez prokuratora

na postanowienie Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie

z dnia 1 marca 2012 r., sygn. akt V Kp 128/12

w przedmiocie odmowy orzeczenia przepadku dowodu rzeczowego

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. i art. 100 k.k.

p o s t a n a w i a:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że orzec przepadek dowodu rzeczowego w postaci noża kuchennego z czarną rączką z tworzywa sztucznego oznaczonego plastrem z cyfrą 3, wskazanego w wykazie dowodów rzeczowych nr Drz 214/93 w pozycji 2 (k. 108) poprzez jego zniszczenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 marca 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie nie uwzględnił wniosku prokuratora Prokuratury Rejonowej W. P. w W. o orzeczenie przepadku dowodu rzeczowego w postaci noża kuchennego zabezpieczonego w sprawie o sygn. akt (...)

Orzeczenie to zaskarżył prokurator zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mający wpływ na jego treść, polegający na niewłaściwym uznaniu, iż w sprawie niniejszej śmierć podejrzanego nie jest okolicznością wyłączającą ukaranie sprawcy czynu zabronionego, podczas gdy prawidłowa analiza zebranego materiału dowodowego i ustalonego na tej podstawie stanu faktycznego prowadzi do przeciwnego wniosku.

W konkluzji prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie przepadku opisanego we wniosku dowodu rzeczowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia nie pozostawia wątpliwości, iż zasadniczym motywem odmowy uwzględnienia wniosku prokuratora o orzeczenie przepadku dowodu rzeczowego był fakt, że w sprawie niniejszej nie zachodzą przesłanki do wydania takiego rozstrzygnięcia określone w art. 100 k.k.

Kluczowym zatem problemem jaki należy rozważyć rozstrzygając niniejszą sprawę jest interpretacja zawartego w art. 100 k.k. sformułowania "okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy czynu zabronionego" W zakresie tego pojęcia mieszczą się z pewnością wszystkie te przypadki, w których ustawa stanowi, że sprawca „nie podlega karze” – zatem popełniony przez niego czyn nie stanowi przestępstwa ze względu na ustawowo przewidziany in abstracto brak karalności. Posiłkując się wykładnią językową art. 100 k.k. należy jednak rozważyć czy wskazane wyżej okoliczności w całości wyczerpują desygnaty tego pojęcia. Nie może bowiem umknąć uwadze, że określenie „okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy” a pojęcie „sprawca nie podlega karze” nie są tożsame. Pierwsze sformułowanie niewątpliwie jest pojęciem szerszym, który zawiera w sobie przypadki niepodlegania przez sprawcę karze (vide m.in.: art. 15 § 1 k.k., art. 17 § 1 k.k., art. 23 § 1 k.k.) ale również wszystkie te okoliczności, które uniemożliwiają ukaranie sprawcy. W ocenie Sądu Apelacyjnego jedną ze wskazanych wyżej przyczyn jest także śmierć sprawcy czynu, która definitywnie wyłącza możliwość jego ukarania i stanowi ujemną przesłankę procesową skutkującą umorzeniem postępowania karnego (art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.).

Podzielić należy w tym miejscu stanowisko Sądu I instancji, iż przepadek rzeczy orzekany w trybie art. 100 k.k. pełni przede wszystkim funkcję zabezpieczającą, czyli ma za zadanie chronić społeczeństwo przed sprawcą i przed powtórzeniem zamachu na określone dobro prawne, ale też pozbawić go (jego następców) owoców przestępstwa i narzędzi wykorzystanych do jego popełnienia. Dopuścić jednak należy orzeczenie przepadku na tej podstawie również przy umorzeniu postępowania z uwagi na śmierć sprawcy czynu. Przez pojęcie "czyn zabroniony" rozumie się bowiem działanie lub zaniechanie o znamionach określonych w ustawie karnej, chociażby nie stanowiło przestępstwa ze względu na brak winy czy bezprawności, jeżeli ponadto czyn taki zawiera materialną treść w postaci jego społecznej szkodliwości w stopniu wyższym niż znikomy. Dodać nadto należy, że użycie w art. 100 k.k. po zwrocie "zachodzi okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy" słów "czynu zabronionego" musi oznaczać, że okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy zachodzi nie tylko wtedy, gdy sprawca dopuścił się czynu zabronionego, nie popełniając jednak przestępstwa, ale i wtedy, gdy sprawca dopuścił się czynu zabronionego, a ustawa wyłącza jego ukaranie z innych powodów. Za takim rozumieniem tego pojęcia przemawia również rezultat wykładni celowościowej. Ograniczenie przesłanek wyłączających karalność sprawcy czynu zabronionego – przy stwierdzeniu których możliwe byłoby orzeczenie przepadku przedmiotów tytułem środka zabezpieczającego - jedynie do przesłanek klasycznie materialnoprawnych, pozostawałoby - jak na to zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 listopada 1974 r. - "w sprzeczności z ratio legis przepisów, stwarzających możliwość orzekania przepadku owoców przestępstwa sprawcy, któremu tenże przepadek groził" (vide: uchwała SN z dnia 22 listopada 1973 r., VI KZP 42/73, OSNKW 1974, z. 2, poz. 23 a także powtórzenie argumentacji zawarte w postanowieniu SN z dnia 30 lipca 2002 r., I KZP 18/02, OSNKW 2002/9-10/76).

To samo stwierdzenie odnosi się również do możliwości przepadku narzędzi służących do popełnienia czynu zabronionego w sytuacji gdy osoby, która posługiwała się tymi narzędziami, ze względu na jej śmierć, nie można już ukarać. W konsekwencji, przez "okoliczność wyłączającą ukaranie sprawcy czynu zabronionego" na gruncie art. 100 k.k. przyjmować należy zarówno te sytuacje, gdy sprawca, dopuszczając się czynu zabronionego, nie popełnia przestępstwa, jak i te, gdy ustawa z innych względów wyłącza jego ukaranie, w tym także, gdy sprawca przestępstwa zmarł. W tym ostatnim wypadku orzeczenie przepadku poprzedzać jednak musiało nie tylko umorzenie postępowania z powodu śmierci sprawcy, ale także i pewne z punktu widzenia dowodowego ustalenie, że zmarły jest sprawcą czynu zabronionego. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie co wynika z ustaleń poczynionych przez prokuratora przedstawionych w postanowieniu o umorzeniu śledztwa z dnia 15 kwietnia 2011 r. (k. 382).

Dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie niebagatelne znaczenie ma również fakt, że jak wynika z protokołu oględzin rzeczy z dnia 2 października 2011 r. spośród wszystkich noży zabezpieczonych w toku śledztwa, nóż kuchenny, o przepadek którego wystąpił prokurator, był właśnie tym nożem, którym A. P. ugodził pokrzywdzonego. Świadczą o tym przede wszystkim ujawnione na łączeniu między rękojeścią a ostrzem zaschnięte ślady koloru brunatno – rdzawego (najprawdopodobniej krwi - k. 386).

Okoliczność powyższą Sąd I instancji najprawdopodobniej przeoczył sugerując prokuratorowi orzeczenie w przedmiocie tego dowodu rzeczowego w sposób analogiczny jak to uczynił z pozostałymi zabezpieczonymi w sprawie nożami.

Mając powyższe na uwadze zaskarżone postanowienie należało zmienić i orzec przepadek dowodów rzeczowych zgodnie z wnioskiem prokuratora.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny orzekł jak na wstępie.